
Les figures impositives més representatives

PID_00244384

Encarnación Perán Moral

Temps mínim de dedicació recomanat: 3 hores

Índex

Introducció	5
1. Impost sobre la renda de les persones físiques	7
1.1. El subjecte passiu: la unitat contribuent	8
1.1.1. La família com a unitat contribuent	8
1.1.2. L'individu com a unitat contribuent	11
1.2. El fet imposable. La definició de renda	12
1.3. La base imposable	13
1.3.1. Les rendes irregulars i els guanys de capital	14
1.4. El tipus impositiu. La tarifa	15
1.5. La inflació: l'impost no desitjat	17
1.6. Valoració de l'impost sobre la renda	18
2. Impost de societats (ISOC)	20
2.1. El subjecte passiu	21
2.2. El fet imposable i la base imposable	21
2.2.1. La depreciació dels actius fixes i l'amortització	22
2.2.2. Valoració de les existències	22
2.3. El tipus impositiu	23
2.4. Valoració de l'impost	23
3. Impost sobre la riquesa	25
4. Impuestos sobre el consum	27
4.1. Impost sobre el valor afegit (IVA)	29
4.1.1. El subjecte passiu	29
4.1.2. El fet imposable i la base imposable	29
4.1.3. El tipus impositiu	30
5. Cotitzacions socials	31
Resum	33
Bibliografia	35

Introducció

Els impostos constitueixen la font fonamental d'ingressos de l'administració pública; més concretament, el 84% dels ingressos no financers de l'administració pública provenen d'aquesta font. Les figures tributàries més representatives queden reflectides en la taula següent:

Estructura fiscal de les administracions públiques. Percentatge sobre el PIB

	2009	2010	2011	2012	2013
Impostos sobre la producció i les importacions	8,5	10,2	9,9	10,4	11
- Impost sobre el valor afegit	3,9	5,4	5,3	5,5	5,9
- Altres impostos sobre la producció	4,7	4,8	4,6	4,9	5,1
Impostos sobre la renda i el patrimoni	9,4	9,3	9,5	10,1	10
Impost sobre el capital	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Cotitzacions socials	12,9	12,8	12,8	12,5	12,2
Total	31,3	32,7	32,6	33,3	33,7

Font: Intervenció general de l'Administració de l'Estat

En aquest mòdul s'analitzaran amb detall quatre de les figures més representatives: l'impost sobre la renda de les persones físiques, l'impost de societats, l'impost sobre el valor afegit i les cotitzacions socials.

1. Impost sobre la renda de les persones físiques

L'impost sobre la renda és un dels pilars fonamentals dels sistemes tributaris moderns. La seva potència recaptadora i el seu caire personal i directe el converteixen en un potent instrument redistributiu, una eina de política fiscal potent. Aquesta significança ha fet que nombrosos teòrics de la hisenda pública hagin dedicat els seus esforços a l'estudi d'aquest impost.

L'impost sobre la renda de les persones físiques es defineix com un impost directe, personal, de quota variable i progressiva que grava la renda del subjecte passiu.

Característiques de l'impost sobre la renda de les persones físiques:

- **És un impost directe** en què el subjecte passiu coincideix amb el contribuent, i hi ha una relació directa entre administració i contribuent. Aquesta relació permet conèixer les circumstàncies personals del subjecte passiu.
- **És un impost periòdic** que grava la renda anualment, en períodes idèntics cada any.
- **Té una gran potència recaptatòria:** l'amplitud de les bases, el gran nombre de contribuents i tipus impositius fan d'aquest impost un potent recaptador d'ingressos.
- **Elevada perceptibilitat:** els ciutadans tenen una clara percepció del pagament de l'impost, de manera que no genera il·lusió fiscal.
- **Des del punt de vista del principi de l'equitat:**
  - Grava la renda de les persones, que és l'indicador més adequat per a mesurar la capacitat de pagament dels individus i, per tant, la seva capacitat contributiva.
  - Grava la totalitat de la renda de les persones físiques i, per tant, es pot aplicar un sistema de recaptació progressiu.
  - És un impost personal, és a dir, té en compte les circumstàncies personals del contribuent de manera que es pot discriminar atenent la seva situació personal. Això permetrà ajustar més la renda a les seves capacitats econòmiques.
  - Permet conèixer en cada cas la procedència de la renda, cosa que permet discriminar la tributació en funció de la font de la renda.
- **Des del punt de vista de l'estabilitat econòmica:**

- És un impost amb una elevada flexibilitat impositiva, ja que grava la renda, que és la variable macroeconòmica amb major oscil·lació.

1.1. El subjecte passiu: la unitat contribuent

Segons les característiques de l'impost sobre la renda, el subjecte passiu és el receptor de la renda, que coincideix amb el contribuent. Hi ha dues alternatives:

- L'individu que obté la renda. Si hi ha més d'un receptor de renda a la unitat familiar, cadascú formarà una base liquidable independent
- La família com a conjunt de persones que comparteixen habitatge. Amb aquest model, les rendes de tots els membres de la unitat familiar s'agreguen i formen una sola base imposable.

Per a decidir quina de les dues opcions és la més adequada cal tenir en compte els principis impositius:

- **El principi d'equitat:** El principi d'equitat horitzontal diu que dues unitats tributàries amb la mateixa capacitat de pagament hauran de tenir la mateixa carrega fiscal.
- **Simplicitat impositiva:** la definició i el tractament de la unitat contribuent ha de ser fàcil de comprendre i d'aplicar.
- **Incidència impositiva:** la tributació no pot afectar el comportament dels individus. La tributació no pot incidir en l'estat civil dels contribuents.
- **Eficiència:** el tribut ha de minimitzar l'excés de càrrega tributària.
- **Economies d'escala.** Les persones que viuen sota el mateix sostre comparteixen despeses i tenen una major capacitat de pagament que si optessin per viure soles.
- **Tipus impositiu marginal:** el tipus impositiu marginal que suporta cada membre de la unitat familiar no hauria de veure's afectat per les rendes que perceben la resta de membres de la família.

Ambdues solucions presenten avantatges i inconvenients.

1.1.1. La família com a unitat contribuent

Els individus, en les societats occidentals, acostumen a viure en família, comparteixen casa, i despeses generals comunes i indivisibles entre els membres de l'habitatge com l'aigua, la llum, el gas, les despeses d'inversió com la televisió,

la nevera o el propi habitatge, en què, segons les dimensions, hi podrà viure més d'un individu sense generar cap pèrdua de benestar a l'altre consumidor resident de l'habitatge. El fet que més d'una persona visqui a l'habitatge fa recuperar economies d'escala, i la suma total de les despeses de viure compartint habitatge són inferiors a la suma de les despeses que tindria cada individu per separat. Aquest enfocament econòmic justifica la consideració de la família com a nucli de tributació i, per tant, a l'hora de considerar la renda subjecta a tributació s'acumularà el total de renda percebuda pel conjunt de la família.

La progressivitat de l'impost implica que l'acumulació de renda origini un deute tributari més gran que el que s'obtindria en cas d'aplicar els tipus impositius a cada renda de manera independent. Per tant, caldrà adequar l'excés de tributació per la progressivitat de l'impost als beneficis de viure en família.

L'elecció de la família com a unitat contribuent des de la perspectiva dels principis impositius:

- **Equitat horitzontal:** les unitats contributives amb la mateixa capacitat de pagament tributaran el mateix en considerar la família com a unitat contribuent, a més de recuperar les economies d'escala en compartir habitatge.
- **Equitat vertical:** en el mateix sentit que l'anterior, les unitats contribuents que tinguin capacitats de pagament diferents tributaran diferent.

Però l'aplicació de tipus impositius progressius provoca alguns inconvenients:

- Les primeres unitats de renda del segon perceptor d'ingressos quedaran gravades al tipus marginal màxim del primer perceptor de renda. Molts estudis empírics proven que l'oferta de treball dels perceptors que aporten menys renda a la unitat familiar és més elàstica que la dels que aporten una major proporció de renda al nucli familiar. La tributació conjunta en aquestes circumstàncies pot generar un "excés de gravamen" en distorsionar el comportament dels segons perceptors de renda, que poden decidir disminuir o fins i tot anul·lar la seva oferta de treball a causa de l'elevat tipus marginal que suporta.
- L'acumulació de rendes de tots els perceptors de la unitat familiar en una única base liquidable i amb tipus impositius progressius provoca un increment de la càrrega impositiva que suporta la família. La quota que suportarà la família que ha agregat les rendes en la base és superior a les quotes que suportaria amb bases impositives independents.

Un exemple, amb dos perceptors de renda que pertanyen a la mateixa família:

- Perceptor 1 (P1): percep una renda de 12.000 €
- Perceptor 2 (P2): percep una renda de 6.000 €
- Total de renda percebuda per el nucli familiar 18.000 €

Suposem una tarifa del tipus:

Intervals	Tipus impositiu
De 0 a 10.000 €	10%
De 10.000 € a 15.000 €	12%
De 15.000 € endavant	15%

Hipòtesis 1: es considera l'individu com a unitat contribuent, aleshores hi haurà dues bases liquidables.

Base liquidable de P1 (BLP1): 12.000 €

Base liquidable de P2 (BLP2): 6.000 €

Quota íntegra P1 (Q1): $(10.000 * 0,1) + (2.000 * 0,12) = 1.240$ €

Quota íntegra P2 (Q2): $(6.000 * 0,1) = 600$ €

Total tributació dels dos perceptors $Q1 + Q2 = 1.840$ €

Hipòtesi 2: es considera la família com a unitat contribuent, per tant només hi haurà una base liquidable.

Base liquidable: $P = P1 + P2 = 18.000$ €

Quota íntegra $(10.000 * 0,1) + (5.000 * 0,12) + (3.000 * 0,15) = 2.050$ €

La quota tributària en la hipòtesi 2 és més elevada que en la hipòtesi 1 per la progressivitat del tipus impositiu.

La hisenda pública positiva ha desenvolupat alguns mètodes que permeten atenuar aquest impacte negatiu de l'excés de progressivitat:

- Sistema de divisió:** Aquest mètode proposa dividir la suma de la base liquidable de la família entre dos, independentment del nombre de perceptors de renda. Aquest valor s'utilitza com a nova base liquidable, a la qual s'aplicarà el tipus impositiu de l'interval corresponent per obtenir la quota íntegra, i aquest valor es multiplicarà per dos per obtenir la quota final. Seguint l'exemple anterior: en primer lloc se sumaran les bases liquidables de tots els perceptors de renda: $BLP1 + BLP2 = 12.000$ € + 6.000 € = 18.000 €. Aquesta base liquidable agregada es dividirà entre 2 per obtenir la nova base liquidable: $NBL = 18.000$ € / $2 = 9.000$ €. A aquesta nova base s'aplicarà el tipus impositiu. En aquest cas li correspon un 10%, per tant, la nova quota íntegra serà $9.000 * 0,1 = 900$; Aquesta es multiplicarà per 2, la qual cosa donarà una quota final de 1.800 €. Aquesta quota és inferior al mètode de la família com a unitat contribuent, i també inferior al mètode de l'individu com a unitat. Aquesta diferència depèn de la diferència entre les bases; així, com més diferència hi ha entre la base d'un perceptor i un altre, més baixa serà la quota d'aquest mètode.

A França s'utilitza un sistema molt similar per a suavitzar l'impacte de la progressivitat en les quotes de la unitat familiar, la diferència amb el sistema espanyol és que, en lloc de dividir sempre per 2, es divideix per un índex calculat en funció del nombre de perceptors de la unitat contribuent.

- **Aplicació de tarifes impositives diferents en funció de la tributació individual i conjunta:** Aquest mètode defineix una tarifa impositiva amb tipus marginals per a intervals més petits per a les tributacions conjuntes, intentant corregir així la sobreimposició que pateixen les unitats familiars amb més d'un percepcor de renda. Aquest sistema es va utilitzar a Espanya entre 1992 i 1998.
- **Deduccions de la base o de la quota:** Aquest altre mètode defineix deduccions de la base imposable o de la quota íntegra per a compensar la sobreimposició per l'agregació de les bases de les famílies.

1.1.2. L'individu com a unitat contribuent

Considerar l'individu com a unitat contribuent suposa que cada percepcor de renda fiscal tributarà de manera independent a la resta de perceptors de renda.

Com a avantatge d'aquest mètode de quantificació:

- És més eficient que el mètode de la família, ja que elimina l'excés de gravamen que representa pel segon percepcor tributar a nivells del tipus marginal del primer percepcor. En principi, l'individu no canviarà el seu comportament respecte de l'oferta de treball per l'efecte de la tributació.
- Compleix el principi d'equitat, ja que es considera que beneficia els individus que viuen en famílies amb ingressos baixos i on treballa més d'un membre a la unitat familiar, algun dels quals amb ingressos molt baixos.

Però també té desavantatges:

- Les famílies en què només hi ha un percepcor de renda tributaran més que les famílies on n'hi ha dos, encara que la renda global sigui la mateixa.
- Les rendes conjuntes dels membres de la família poden atribuir-se al percepcor amb menys renda, la qual cosa repercutiria en una tributació menor.

La tendència internacional està sent la de considerar l'individu com a unitat contribuent. A Espanya hi ha un sistema de doble tarifa, i es permet triar al contribuent quina unitat contribuent aplicar. La legislació espanyola defineix els contribuents com persones físiques que tinguin la seva residència habitual en el territori espanyol.

1.2. El fet imposable. La definició de renda

El fet imposable de l'impost sobre la renda és la capacitat de pagament dels individus i, per analogia, la renda, que constitueix un excel·lent indicador de la capacitat de pagament. En sentit pràctic, el fet imposable serà la renda obtinguda pel subjecte passiu; per tant, caldrà definir en primer lloc què s'entén per renda.

El concepte de renda de Robert Haig i Henry Simons, desenvolupat a mitjan segle XX i vàlid en l'actualitat, és el següent:

“La renda és el valor monetari de l'increment net de la capacitat de consum d'un individu durant un període de temps determinat”.

Per tant, es defineix la renda àmplia o extensiva com la suma de:

- el valor de mercat dels béns i serveis adquirits durant un període.
- el canvi de valor dels drets de propietat entre l'inici i el final del període.
- el valor dels béns i rendes rebuts en espècie.
- el valor dels béns produïts i consumits per la pròpia persona (autoconsum).
- la variació de la riquesa, com l'estalvi generat.

Aquesta definició de renda àmplia seria la renda econòmica que hauria de gravar un impost sobre la renda, però, en l'aplicació de l'impost, el que es grava és la renda legal o fiscal, aquella que la legislació ha definit com a fet imposable i a la qual s'han d'ajustar els contribuents. La renda econòmica s'ajustarà a les dificultats d'aplicabilitat d'algunes de les seves característiques.

Els conceptes que presenten dificultats per definir la renda legal són:

- **Les retribucions en espècies.** Es defineixen com un increment de la capacitat de pagament de l'individu, però no representen una transferència monetària. En el sentit ampli de renda, aquestes retribucions també seran considerades fet imposable. La quantificació monetària és difícil d'establir, cosa que acaba fent que la legislació doni uns criteris administratius de càlcul més senzill.

Per exemple, són retribucions en espècie la cessió d'ús de vehicles d'empresa als seus treballadors, els préstecs o les bestretes de les nòmines o l'ús d'habitatge.

- **L'autoconsum:** els béns produït pel propi subjecte passiu i que reserva per al seu propi consum. Aquest concepte planteja la problemàtica de la

valoració, però també la del control, ja que es difícil conèixer quina és la quantitat que realment es consumeix. Una altra dificultat que planteja el càlcul de la base imposable és la valoració dels serveis que rep una persona per viure al seu propi habitatge.

- La **valoració de la variació de la riquesa**, sobretot amb els guanys de capital no realitzats.
- Aquesta definició de renda parla d'“increment net de la renda”, per tant, s'hauran de descomptar les despeses necessàries per a l'obtenció de la renda. Així, per exemple, un sastre té per activitat la confecció de vestits i aquest és el seu mitjà d'obtenció de renda.

Per a poder desenvolupar la seva activitat de confecció necessitarà adquirir matèries primeres com ara robes, fils o botons. Totes aquestes despeses necessàries per a poder obtenir la renda seran deduïdes per a calcular la renda neta.

Encara que la renda econòmica es pugui calcular com la suma del consum més la variació del patrimoni, com indica la definició de Haig-Simons, a la pràctica, la renda legal es defineix com la suma de les diferents fonts d'obtenció de la renda. Per exemple, en la definició del fet imposable de l'impost sobre la renda i, per tant, en la definició del que es considera renda des del punt de vista de l'impost, hi comptaríem els rendiments del treball, els rendiments del capital, els rendiments de les activitats empresarials, els guanys de capital.

Aquestes dificultats a l'hora d'ajustar la renda fiscal a la renda econòmica i de definir el fet imposable s'acaben solucionant, habitualment, amb l'enumeració de tots els conceptes que han de ser considerats renda. Així, en la legislació vigent es pot trobar una enumeració més o menys exhaustiva de tots els conceptes que hauran de ser considerats renda a efectes fiscals.

La legislació espanyola defineix el fet imposable com:

“L'obtenció de renda pel contribuent, i la componen: els rendiments del treball, els rendiments del capital, els rendiments de les activitats econòmiques, els guanys i pèrdues patrimonials, les imputacions de rendes que estableixi la llei”.

(Art. 6 de la llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques i de modificacions parcials de les lleis dels Impostos sobre Societats, sobre la Renda de no Residents i sobre el Patrimoni).

1.3. La base imposable

La base imposable de l'impost és la quantificació monetària del fet imposable. En l'impost sobre la renda, aquesta quantificació és relativament senzilla, ja que la renda s'expressa en unitats monetàries, encara que hi ha alguns casos en què també presenta algunes dificultats:

- L'autoconsum, que ja apareixia com a dificultat en el fet imposable, torna a aparèixer en el moment en què cal donar-li un valor monetari.

- Els guanys de capital. Aquest concepte mereix un apartat específic per la rellevància i dificultats que planteja.

1.3.1. Les rendes irregulars i els guanys de capital

El fet imposable de l'impost diu que es gravarà la renda obtinguda durant un període de temps determinat. Per tant, s'acumularà el total de renda obtinguda durant aquest període (normalment, l'any natural). Però és possible que els individus generin la seva renda durant uns anys, però que la percepció de la renda és limitat a un sol exercici.

L'aplicació de tipus impositius progressius perjudicarà els individus que percebin les rendes en un sol exercici quan han estat generades durant llargs períodes, de diversos anys. Així, dos individus que generin la mateixa renda, però un la percebi en períodes regulars, i un altre la percebi en períodes irregulars, tributaran diferent per la progressivitat de l'impost.

Per exemple, un individu genera una renda anual de 10.000 € durant 3 anys consecutius. Per tant, en tres anys percebrà 30.000 €. Una altre individu genera igualment 10.000 € anuals, però els percep tots junts el tercer any, 30.000 €. El tipus impositiu és d'un 10% per a les rendes de fins a 20.000 € anuals, i del 15% per a les rendes de 20.000 € o més. El primer individu tributarà al tipus del 10% amb una quota anual de 1.000 € anuals i, per tant, una quota total de 3.000 € com a suma dels tres períodes. El segon individu, en canvi, tributarà al tipus del 15%, de manera que pagaria una quota de 4.500 €. Per tant, dos individus amb la mateixa capacitat de pagament en el global dels tres anys, tribuarien diferent.

Evidentment cal limitar el temps durant el qual s'acumula la renda per tal d'homogeneïtzar tots el subjectes passius, però això revela algunes dificultats afegides com ara les rendes que han estat generades durant un període superior a un any. Són les anomenades rendes irregulars.

Alguns exemples de rendes irregulars són la indemnització per acomiadament d'un treballador o la venda d'una obra literària d'un escriptor que va trigar diversos anys a escriure-la, o les rendes obtingudes per un cantant, que està més d'un any preparant un disc que sortirà a la venda en un moment del temps en concret, o les plusvàlues que genera la venda d'un bé immoble per l'increment del preu de mercat.

El problema d'aquest tipus de rendes es genera en aplicar la progressivitat de l'impost, ja que en un període s'acumulen les rendes generades en altres períodes de temps i, per tant, el tipus mig seria més elevat que si les rendes haguessin estat repartides entre els diferents anys en què han estat generades.

Hi ha dues possibles solucions a aquest problema: el sistema d'anualització i el sistema de reducció.

- El **sistema de anualització** consisteix a dividir les rendes irregulars entre el nombre d'anys en què s'han generat. Això permet obtenir la mitjana del que s'ha generat cada any. Aqueta base anual s'acumula amb la renda

regular de l'any, s'obté el tipus mig que s'hauria d'aplicar, i aquest tipus serà el que s'aplicarà a la resta de renda irregular.

- El **sistema de reducció** deixa de gravar una part de la renda irregular, normalment un percentatge fixat per llei, que pot ser igual per a totes les rendes o bé pot incrementar-se en incrementar el nombre d'anys en què s'ha generat la renda irregular.

Els guanys de capital són un tipus de renda irregular. Són els increments de valor de la propietat, com els béns immobles, i el capital mobiliari, com les accions societàries.

Existeixen dos tipus de guanys de capital:

- Guanys de capital purs o reals: són els increments de valors sense variacions en el nivell general de preus ni en els tipus d'interès.
- Guanys de capitals nominatius: són els increments de valor provocats per variacions en els nivells generals de preus o del tipus d'interès.

La inclusió dels guanys en la base de l'impost planteja dues possibles solucions:

- Inclusió a tots els efectes i amb igualtat de tracte que la resta de conceptes de la base imposable. Els guanys de capital provoquen un increment de la capacitat de pagament similar al que generen la resta de fonts d'ingressos. Per tant, ha de ser un concepte més de renda i, com a tal, ha de ser considerat en la base imposable. La consideració dels guanys com un concepte més de renda soluciona el problema sense més complicacions de càlculs.
- Inclusió en l'impost però amb un règim especial pel que fa a la consideració de base i a la tarifa del tipus impositiu. Aquesta solució intenta corregir els impactes de la progressivitat del tipus impositiu mantenint quotes diferenciades o deduccions de la base específiques i mantenir el concepte de renda.

1.4. El tipus impositiu. La tarifa

L'impost sobre la renda és un impost progressiu; per tant, el tipus mig incrementarà en incrementar la base imposable. Dit d'altra manera, el tipus marginal serà superior al tipus mig. La tipologia més habitual és la de tipus impositius marginals creixents per trams de renda.

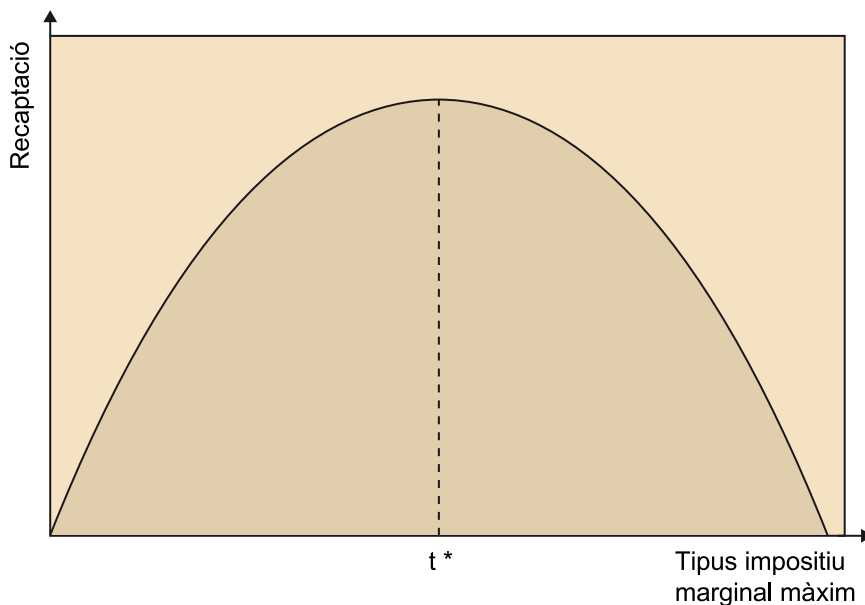
El mecanisme consisteix a dividir la base liquidable en trams o intervals, de manera que cada interval tindrà un tipus marginal superior al corresponent a l'interval immediatament anterior. La definició de l'amplitud de l'interval i els

increments dels tipus marginals per a cada interval, així com el tipus marginal màxim (que afecta l'últim interval) són les decisions crítiques per a assegurar el principi d'equitat vertical i horitzontal de l'impost.

Uns intervals molt amplis poden disminuir l'equitat vertical, ja que s'està igualant el sacrifici fiscal d'individus que tenen grans diferències en la seva capacitat de pagament. En canvi, si els intervals són molt petits, es faran tributacions diferents per a capacitats de pagament on realment no hi ha diferències significatives i, per tant, s'incompliria el principi d'equitat horitzontal.

La diferència del tipus marginal entre intervals també afectarà l'equitat horitzontal i vertical. Si les diferències de tipus marginal entre un interval i un altre són molt elevades, voldrà dir que es considera la capacitat de pagament entre els dos intervals significativament diferent, i que, per tant, es pot incrementar el sacrifici marginal que suporten les rendes elevades. Aquests elevats tipus marginals poden provocar ineficiències en distorsionar el comportament dels individus de rendes altes en variar la relació renda-oci, de manera que consumeixin més oci a causa de l'elevada pressió fiscal que pateixen les rendes del treball.

Corba de Laffer

Aquest tipus de distorsió va ser recollida per Arthur Laffer (1979) en l'anomenada Corba de Laffer. Aquesta hipòtesi diu que, davant tipus impositius marginals màxims molt elevats, o percebuts pel contribuïent com molt elevats, els contribuïents variaran el seu comportament buscant una alternativa per a disminuir la tributació, ja sigui substituint renda per oci o bé defraudant. La hipòtesi de Laffer afirma que la disminució dels tipus marginals màxims provocaria un increment de la recaptació impositiva en fer aflorar noves

rendes imposables bé per l'increment de treball, bé pel menor frau. Seguint el gràfic, un tipus impositiu inferior a t^* provocarà un increment del total de la recaptació impositiva.

Per exemple, la taula de tarifes d'impost sobre la renda de les persones físiques a Espanya l'any 2016 va ser:

Interval de base liquidable	Tipus impositiu marginal del tram
De 0 € a 17.707,20 €	24,75%
De 17.707,20 € a 33.007,20 €	30%
De 33.007,20 € a 53.407,02 €	40%
De 53.407,02 € a 120.000,20 €	47%
De 102.000,20 € a 175.000,20 €	51%
De 175.000,20 € a 300.000, 20 €	55%
De 300.000,20 endavant	56%

Així, una unitat contribuent que tingui una renda de 20.000 € suportarà una quota de:

Interval de base liquidable	Base liquidable	Tipus impositiu marginal del tram	Quota tributària
De 0 € a 17.707,20 €	17.707,2 €	24,75%	4.382,52 €
De 17.707,20 € a 20.000 €	2.293,27 €	30%	687,98 €
TOTAL	20.000 €		5.070,5 €

Aquest individu tindrà una quota íntegra de 5.070,5 €, cosa que representa un tipus impositiu mig de 25,35%, amb un tipus marginal màxim del 30%. Així, es pot afirmar que es tracta d'un impost progressiu.

Tipus impositiu mig

A mode de recordatori,

$$\text{Tipus impositiu mitjà} = \frac{\text{Quota íntegra}}{\text{Base liquidable}} * 100$$

Tipus marginal = tipus impositiu que afecta l'última unitat de base liquidable.

1.5. La inflació: l'impost no desitjat

La inflació, entès com l'increment continuat de preus durant un període de temps determinat, té un efecte negatiu sobre l'impost sobre la renda. L'impacte de la inflació sobre la progressivitat es diu **rèmora fiscal** o **progressivitat en fred**. Els efectes negatius recauen sobre la base imposable i sobre la quota.

L'increment de preus provocarà increments nominals dels salaris i altres rendes que formen la base imposable del impost, per tant, es produirà un increment nominal de la base imposable, i els tipus marginals màxims aplicats podran ser més elevats, de manera que s'incrementarà la quota tributària sense que hi hagi un increment real de la capacitat de pagament dels contribuents.

Les distorsions que provoca la inflació són:

- **Distorsions a la base imposable del impost:** La base imposable de l'impost integra totes les rendes percebudes pel subjecte passiu. Així, un increment generalitzat del nivell de preus farà que els rendiments i guanys de capital incrementin els valors nominals. En el mateix sentit, les deduccions fixes que s'estableixen en la base perden valor amb la inflació.
- **Distorsions en la quota integral:** Davant de tipus impositius progressius, els increments nominals de la renda poden fer que les rendes passin d'un tram a un altre tram sense que la seva capacitat de pagament real hagi augmentat.
- **Distorsions en la recaptació:** En processos d'elevada inflació, quan els impostos es paguen l'any després d'haver-se generat la renda, el pagament tindrà un valor real menor que el que va generar. Aleshores, el valor real de la recaptació serà menor que el que tenia quan es va generar la renda.

1.6. Valoració de l'impost sobre la renda

La valoració de l'impost des del punt de vista dels principis impositius:

- **Principis de suficiència:** l'IRPF és una de les figures impositives més importants, amb major pes a l'estructura d'ingressos tributaris. Té un elevat poder recaptatori, tant per l'amplitud de les bases, com pels elevats tipus impositius.
- **Principi de flexibilitat i d'estabilitat:** l'IRPF té un paper crucial entre els instruments d'estabilització automàtica. Les recaptació de l'IRPF augmenta més ràpidament que els increments de la renda i disminueix a un ritme més lent.
- **Principis d'equitat:** és la principal justificació de la imposició sobre la renda. La renda és el concepte que més s'aproxima al concepte de capacitat de pagament, de benestar econòmic. L'IRPF és l'impost que més s'ajusta a les condicions i circumstàncies personals del contribuent i, per tant, el que millor pot aplicar la progressivitat.
- **Principi de senzillesa:** aquest impost, pel seu fet imposable, és un tribut que afecta pràcticament la totalitat de la població d'un país. El principi

de senzillesa esdevé crucial per tal que la majoria de la població pugui autoliquidar l'impost i perquè l'administració tributària pugui gestionar-lo de forma fàcil i àgil, sense costos addicionals de gestió.

- **Principi de neutralitat:** aquest impost pot provocar distorsions en les relacions renda-oci. L'impost té dos efectes contradictoris en el comportament dels individus davant la seva relació renda-oci:
  - L'increment del gravamen sobre la renda obtinguda per les hores treballades pot desincentivar el treballador a treballar més hores, ja que, amb tipus impositius progressius, com major sigui el nombre d'hores treballades, major serà la proporció de renda tributada. Per tant, el treballador pot decidir substituir hores de treball per hores d'oci.
  - En sentit contrari, un increment de la càrrega tributària incentivarà el treballador a treballar més per obtenir més renda pels seus consums, de manera que substituirà hores d'oci per hores de treball.

Serà difícil determinar quina de les dues decisions serà la prioritària entre els treballadors. Cada individu té una escala de prioritats diferent i, per tant, serà diferent el seu intercanvi d'hores treball-oci. A més, no sempre és pot decidir el nombre d'hores destinades al treball, en una empresa.

2. Impost de societats (ISOC)

L'impost de societats és un impost directe, personal, periòdic i proporcional que grava els beneficis de les persones jurídiques en realitzar una activitat empresarial.

Des de la perspectiva legal, les persones jurídiques tenen capacitat legal per a tenir drets i deures econòmics, i per tant, igual que les persones físiques, estan obligades al pagament de impostos. Tanmateix, des de la perspectiva econòmica, en última instància només les persones físiques podran pagar impostos sobre la seva renda; el que fan les societats és traslladar les rendes sobre els seus propietaris, sobre els socis capitalistes i, per tant, seran els propietaris amb la seva renda personal els que tributaran. L'impost de societats és finalment un impost sobre els beneficis dels accionistes, que són persones físiques que obtenen un rendiment del seu capital.

L'ISOC és un impost posat en qüestió al llarg de la història de la hisenda pública, i tant els seus detractors com els seus partidaris han desenvolupat arguments a favor i en contra.

Arguments en contra defensats pels detractors de l'ISOC:

- **Incompliment del principi d'equitat** per la doble imposició. Quan una societat obté beneficis, aquests vindran gravats per l'impost de societats. Després, quan els beneficis siguin distribuïts entre els seus socis capitalistes, aquests hauran de declarar els beneficis obtinguts després de l'impost com a rendes de la base imposable en l'impost sobre la renda de les persones físiques. Per tant els mateixos beneficis tindran una doble tributació.
- **Incompliment del principi d'eficiència** pel tractament tributari diferent a dues empreses per la seva forma jurídica. Això fa que els empresaris prenguin la decisió de triar la forma jurídica de l'empresa en funció del tipus de tributació.

Els arguments a favor dels partidaris de mantenir un impost sobre la renda independent de la renda de les persones físiques:

- Els beneficis de la societat no distribuïts generen guanys de capital no realitzats; gravar els guanys de capital no realitzats planteja greus problemes de quantificació, però gravar-les quan es realitzen, per exemple quan es distribueixen els beneficis generats durant uns quants anys o quan es realitza la venda del capital, genera rendes irregulars que afecten la progressivitat de l'impost sobre la renda.

- Els accionistes de les societats poden viure en diferents països. Gravar la renda generada en funció del lloc de residència de l'accionista dificultaria la gestió de l'impost.

2.1. El subjecte passiu

El subjecte passiu dels ISOC són les entitats amb personalitat jurídica pròpia. Per tant, serien considerades subjecte passiu les societats anònimes i les societats de responsabilitat limitada, entre d'altres. Segons la normativa espanyola, seran subjectes passius d'aquest impost les persones jurídiques, els fons d'inversió, les unions temporals d'empreses, els fons de capital-risc, els fons de pensions i altres fons financers.

2.2. El fet imposable i la base imposable

El fet imposable del ISOC és l'obtenció de renda neta de la persona jurídica, sigui quina sigui la font d'ingressos. En aquest sentit, doncs, s'assimila a l'impost sobre la renda de les persones físiques; la diferència es troba en el subjecte passiu.

Aquest concepte de renda neta inclou les rendes percebudes per la persona jurídica a conseqüència de l'activitat econòmica que desenvolupa, a la qual cosa cal restar les despeses necessàries per a obtenir els ingressos que han originat la renda. Per tant, el concepte de renda seran els ingressos menys les despeses necessàries per obtenir-los, o dit en llenguatge comptable, els beneficis fiscals.

La base imposable d'aquest impost serà la quantificació monetària del benefici fiscal que la societat obté durant un exercici econòmic delimitat. El benefici fiscal s'obté en aplicar una sèrie d'ajustos al benefici comptable. Així, la base imposable de l'ISOC és la suma de les rendes netes i de les variacions patrimonials.

Les rendes netes s'obtenen de restar als ingressos bruts les despeses deduïbles. Són considerades despeses deduïbles:

- Despeses de personal (sous, salaris, cotitzacions a la seguretat social, entre d'altres).
- Compres de béns i serveis necessaris per a l'activitat econòmica de la societat (matèries primes per a la producció, llum, aigua), que es considerin existències.
- Interessos per la utilització de capital aliè.
- Amortització dels actius fixos per depreciació i pèrdua de valor.

Cal fer especial atenció a dues qüestions que dificulten el càlcul de la base imposable: la depreciació dels actius fixes, i per tant la seva amortització, i la valoració de les existències.

2.2.1. La depreciació dels actius fixes i l'amortització

Per a quantificar les despeses fiscalment deduïbles cal quantificar la depreciació dels béns de l'actiu fix que han participat en el procés productiu de l'empresa, independentment de les variacions dels preus de mercat de l'actiu.

Estimar la depreciació dels actius fixos presenta dos problemes:

- Establir el nombre de períodes de vida útil de cada actiu. A l'empresa, des de la perspectiva econòmica, li pot interessar minimitzar el període d'amortització, però això implicaria minimitzar la base imposable, i per tant reduir la quota tributària.
- Conèixer de quina manera i a quina velocitat es produeix la depreciació per ús, per envelliment o per obsolescència, que són els tres motius de la pèrdua de valor dels béns.

Davant d'aquestes dificultats, els legisladors tributaris defineixen unes taules d'amortització fiscals dels béns basades en seva la vida mitjana, que distribueixen de manera regular i uniforme el cost dels actius fixos al llarg del període estimat de vida útil.

Aquesta solució, si bé és pràctica i igualitària per a tots els subjectes passius que utilitzaran els mateixos percentatges d'amortització, incompleix, des del punt de vista de la incidència impositiva, la norma de la neutralitat, ja que no s'ajusta a la pèrdua de valor real dels béns.

2.2.2. Valoració de les existències

L'estimació del valor de les existències no comporta cap dubte si durant el període de referència no hi ha hagut cap alteració del nivell de preus. Aleshores, el valor de les existències, o circulants, tindrà el mateix valor a l'inici i al final de període. El més habitual, però, és que els preus variïn durant el període impositiu i que, per tant, la valoració de les existències sigui diferent al inici i al final del període.

Hi ha tres fórmules comptables de valoració de les existències:

- Mètode FIFO (*First in, first out* o primer entrat, primer sortit). Aquest mètode consisteix en valorar els productes que figuren a l'inventari segons els preus de cost més recents. En períodes inflacionistes, aquest preus seran més elevats que els de l'inici del període, de manera que el valor de les

existències serà més elevat. Així, l'increment del valor serà més elevat, els beneficis seran més elevats, i la quota tributària també serà més elevada.

- Mètode LIFO (*Last in, first out* o últim entrat, primer sortit). Aquest mètode consisteix en valorar l'inventari final al preu de cost més antic, de manera que la valoració de beneficis serà menor.
- El mètode NIFO (*Next in, first out*, pròxim entrat, primer sortit). Implica valorar els productes de l'inventari segons el preu de reposició. Aquest sistema, en períodes d'inflació, fa incrementar ràpidament el valor de l'inventari, fins i tot més que el mètode FIFO.

2.3. El tipus impositiu

El tipus impositiu de l'ISOC normalment és un percentatge fix, no varia en variar la base imposable, per tant es tracta d'un impost proporcional. Aquesta proporcionalitat en la tributació, a diferència de la progressivitat en la imposició de la renda de les persones físiques, pot influir en la decisió d'una forma o altra de figura jurídica empresarial i generar una ineficiència en el sistema tributari, ja que els empresaris decideixen quina forma jurídica adopten per a organitzar la seva empresa en funció de la quota tributària que en resulti. La normativa espanyola indica un tipus impositiu únic del 35%, cosa que li confereix la característica d'impost proporcional.

2.4. Valoració de l'impost

La valoració des del punt de vista dels principis impositius:

- **Funció recaptatòria.** La primera funció, com en tots els tributs, és la de recaptació de recursos privats cap al sector públic, i la compleix amb escreix. És una de les figures tributàries més importants en els països occidentals. A Espanya, els ingressos per ISOC representen aproximadament un 7% del total dels ingressos impositius.
- **Principi d'incidència econòmica.** L'ISOC és objecte d'una especial atenció per part dels dirigents econòmics perquè és un impost que afecta els subjectes passius que generen gairebé les $\frac{3}{4}$ parts del PIB, de manera que afecta a una proporció molt gran de la renda nacional, i les diferències amb els tipus impositius d'IRPF generen ineficiències.
- **Principi d'equitat impositiva, la redistribució de la renda.** A curt termini, i sempre que no hi hagi translació de l'impost sobre els preus dels productes¹, la tributació de societats, en recaure sobre els rendiments generats pel capital, pot millorar la distribució funcional de la renda, relativa a les fonts que generen la renda, treball o capital, ja que la redistribució del factor treball queda exclosa de la base de l'impost. Si, tal com s'ha demostrat,

⁽¹⁾La translació dels impostos cap als preus dels productes dependrà de l'elasticitat de la demanda i de l'elasticitat de l'oferta dels béns produïts per les empreses subjectes a la tributació del ISOC.

els rendiments del capital s'acumulen en els trams més alts de la distribució personal de la renda, l'ISOC té efectes positius en una distribució més equitativa de la renda i la riquesa. Ara bé, si es produeix la temuda translació impositiva, aquest efecte redistributiu desapareix, ja que la càrrega tributària recaurà sobre el consumidor, i per tant no es podrà diferenciar per nivell de renda.

- **Principi d'estabilitat.** L'ISOC contribueix al principi d'estabilitat per:
  - La seva potència recaptatòria, que incidirà sobre la proporció de renda a detràure de l'economia.
  - El grau elevat de flexibilitat en la recaptació: la seva base imposable està constituïda pel benefici de les societats, magnitud que té grans fluctuacions davant les oscil·lacions econòmiques.
  - Efectes en el consum: l'impacte de l'ISOC en el consum és escàs si es compara amb l'impacte de l'IRPF, ja que actua sobre una porció reduïda de la renda disponible, i a més llarg termini.
  - Efectes en la inversió: la demanda d'inversió és més incisiva sobre la demanda global que la demanda de consum. Els efectes de l'impost en la inversió poden articular-se a través del tipus de gravamen i a través dels instruments fiscals, com l'acceleració de les amortitzacions o les desgravacions en funció de les inversions. Els incentius fiscals a les inversions són molt eficaços per avançar o retardar la posada en marxa de plans d'inversió ja projectats.
- **Principi de desenvolupament econòmic.** L'ISOC té un efecte negatiu en la formació bruta de capital. Tots els impostos tenen aquest efecte, però en el cas de l'ISOC, és més gran. L'efecte del sistema tributari en la formació bruta de capital de qualsevol sistema econòmic és negativa, ja que l'objectiu del tribut és reduir la demanda privada de béns de consum a través de la minoració de la renda disponible, que ha permès el finançament de la demanda pública.

3. Impost sobre la riquesa

La riquesa és considerada un indicador de la capacitat econòmica dels individus, com la renda o el consum, i és una font no gravada per l'impost sobre la renda ni per els impostos sobre el consum, fet que justifica l'existència d'un impost que gravi la riquesa.

Els tipus de impostos sobre la riquesa es diferencien en funció del fet imposable i en funció de l'amplitud de la base imposable.

En funció del fet imposable

- **Possessió:** Quan el fet imposable és la possessió d'un bé o dret.
- **Transmissió:** Quan el fet imposable és la transmissió d'un bé o dret. Pot ser:
  - **Lucrativa.** Quan la transmissió no implica compensació financera per part del preceptor de l'actiu.
  - **Onerosa.** Quan la transacció implica el pagament d'una compensació econòmica, i no es tracta del tràfic habitual de l'activitat d'una empresa.

En funció de l'amplitud de la base imposable

- **Genèrica:** quan la base imposable grava qualsevol actiu.
- **Particular:** quan només són subjectes a gravamen determinats actius o transaccions.

La imposició sobre la riquesa té escassa importància en els sistemes fiscals, l'impost amb més rellevància és l'impost sobre el patrimoni.

Impost sobre el patrimoni

La justificació de l'existència d'aquest impost es troba en:

- **Capacitat econòmica addicional a la renda:**
La riquesa constitueix una font de capacitat econòmica en generar seguretat econòmica, en donar prestigi social o simplement per l'ús dels béns patrimonials. Es tracta d'una capacitat econòmica addicional, ja que la riquesa no genera renda per si mateixa però sí que la recolza.
- **Objectiu de redistribució:**
Es àmpliament coneguda la desigualtat en la distribució de la riquesa. Aquest impost té un objectiu de redistribució en el sentit que grava amb

Nota

La riquesa, a diferència de la renda que és una variable flux, és una variable de *stock*, i s'entén com la suma del valor monetari de tots els béns, drets i obligacions d'una persona, sigui física o jurídica. La riquesa es quantifica en un moment concret del temps, mentre que la renda és una acumulació del flux durant un període de temps.

major tributació les riqueses elevades i així genera progressivitat al conjunt de sistema fiscal.

- Guanys de capital no realitzats.
- Ús productiu de patrimoni:
L'existència d'aquest impost incentiva els propietaris a obtenir beneficis del seu patrimoni per fer front als impostos que generen.

Així, l'impost sobre el patrimoni és un impost directe i periòdic sobre la riquesa. El subjecte passiu són les persones físiques propietàries dels béns. La base imposable serà el valor net dels béns, i per tant minorats de càrregues. La tarifa és habitualment progressiva.

4. Impuestos sobre el consum

L'impost sobre el consum grava el consum dels individus en considerar-lo una manifestació indirecta de la capacitat de pagament.

Característiques dels impostos sobre el consum:

- Graven l'ús de la renda quan aquesta es destina al consum.
- Són impostos indirectes, és a dir que no hi ha una relació directa entre administració i contribuent.
- Són impostos fàcilment traslladables als consumidors finals via increment de preus. Tanmateix, aquesta translació dependrà de l'elasticitat de la demanda i de l'oferta dels productes gravats.
- Són impostos ocasionals, graven actes de compra-venda que es produiran sense cap tipus de previsió.
- Són impostos de naturalesa real que graven un fet econòmic, la compra d'un bé o d'un servei.
- Són impostos proporcionals, amb un únic tipus impositiu.

Els impostos sobre el consum es poden classificar segons l'objecte de gravamen:

a) Impuestos sobre consums específics: graven el consum de determinats béns o serveis en la fase de venda del producte.

b) Impuestos generals sobre el volum de ventes: graven la totalitat de transaccions econòmiques a títol oneros que es produeixen en l'economia. Aquests, al seu torn, es classifiquen en:

- Impuestos monofàsics: quan l'impost recau en una sola fase del procés productiu que va des de l'inici de la producció fins al consumidor. Així, aquest impost podrà ser:
  - Monofàsic fase fabricants: quan l'impost s'aplica en la fase de producció dels béns o serveis
  - Monofàsic fase majorista: quan l'impost s'aplica en la fase de distribució.
  - Monofàsic fase minorista: quan l'impost s'aplica en la venda al detall.

- **Impost plurifàsic:** quan es grava el consum de béns i serveis en totes i cadascuna de les fases del procés, des de l'inici de la producció fins al consum final. Aquesta es pot classificar en:
  - **Impost en cascada²:** quan es graven successivament totes les fases, de manera que d'una fase a una altra, el preu incorpora la tributació pagada en les fases anteriors.
  - **Impost sobre el valor afegit:** aquest impost grava el valor afegit en cadascuna de les fases del producte. És la tributació sobre el consum que s'aplica a la Unió Europea.

⁽²⁾ Aquesta tributació és la que hi havia a Espanya abans de l'entrada a la Unió Europea i abans que s'apliqués l'IVA

Valoració dels impostos sobre el consum

Entre els avantatges d'aquesta tributació hi ha:

- **Elevada potència recaptatòria:** sobretot dels impostos generals, per l'àmplia base imposable.
- **Neutralitat impositiva davant la decisió de consumir o d'estalviar.** Els impostos graven tant el consum present com el futur. Per tant, si no hi ha canvis en els tipus impositius, la tributació serà la mateixa ara que en el futur.
- **Són bons instrument de política econòmica,** ja que tenen una incidència directa en els intercanvis que es produeixen en l'economia.
- **Baix cost d'implementació:** hi ha un menor nombre de subjectes passius que en l'IRPF, això fa més fàcil el seu control.

Entre els inconvenients:

- **Efecte negatiu en la inflació,** ja que en la implantació es produirà un increment de preus.
- **Regressius respecte de la renda,** i presenten problemes d'equitat.
- **Generen il·lusió fiscal:** en ser impostos indirectes, els contribuents no perceben la càrrega fiscal, ja que queda amagada en el preu del producte.

En aquest subapartat s'estudiarà l'Impost sobre el Valor Afegit, impost sobre el consum que s'aplica a Espanya i al conjunt de la Unió Europea.

4.1. Impost sobre el valor afegit (IVA)

Aquest és un impost indirecte, no periòdic i de caire real que grava el valor afegit del productes.

4.1.1. El subjecte passiu

El subjecte passiu, entès com l'individu que està obligat a satisfer el pagament de l'impost davant la hisenda pública, seran els empresaris i professionals que venen els béns i presten els serveis.

Com en la resta d'impostos indirectes, en l'IVA, la figura del contribuent econòmic i del subjecte passiu legal no coincideixen. El consumidor final és qui suporta la totalitat de l'IVA i, per tant, és el contribuent econòmic, ja que, per definició, l'IVA es trasllada totalment endavant fins a arribar al consumidor final.

En la normativa espanyola, el subjecte passiu seran les persones físiques o jurídiques que tinguin la condició d'empresaris o professionals i facin entregues de béns o prestin serveis subjectes a l'impost.

4.1.2. El fet imposable i la base imposable

El fet imposable es basa en el concepte teòric d'impost plurifàsic i grava el valor afegit a totes i cadascuna de les fases on s'afegeix valor al producte fins que el producte final arriba a la venda al consumidor.

La base imposable és la quantificació monetària del valor afegit al producte o al servei. A la pràctica, la base imposable de l'IVA es calcula com la diferència entre l'IVA repercutit (impost que cobra l'empresari en realitzar les vendes del producte) i l'IVA suportat (càrrega fiscal que suporta l'empresari en adquirir els inputs necessaris per a produir el bé o servei). D'aquesta manera, l'impost es trasllada fins al final de la cadena de producció. El consumidor final haurà de suportar un IVA que no podrà repercutir sobre cap altre agent econòmic.

Exemple de funcionament de la liquidació de l'IVA

Suposem el procés productiu de un moble de fusta que podem adquirir en qualsevol botiga de mobles. El moble, des que el llenyater talla l'arbre fins que nosaltres el podem adquirir a les botigues, passa per diferents fases. Primer el llenyater tallarà l'arbre; després aquesta fusta anirà a una serradora que prepararà la fusta per ser utilitzada a la fàbrica de mobles; després, a la fàbrica de mobles encaixaran les peces i transformaran la simple fusta en un moble; després aquest moble serà venut a un intermediari o distribuïdor, que, al seu torn, el vendrà a un minorista i que, per últim, el vendrà al consumidor final. Per resumir, considerem que el llenyataire ven la fusta a la fabrica de mobles, aquesta la ven al distribuïdor, aquest al minorista i el minorista al consumidor; per tant, el producte passarà per 4 fases. Suposem que el tipus impositiu és sempre el mateix, un 10% sobre la base imposable, que és el preu de venda del producte.

	Preu de venda	IVA repercutit	Preu final	IVA suportat	IVA a liquidar	Valor afegit en cada fase
Venda llenyater a fàbrica de mobles	1.000 €	100 €	1.100 €	0 €	$100 - 0 = 100$ €	1.000 €

	Preu de venda	IVA repercutit	Preu final	IVA suportat	IVA a liquidar	Valor afegit en cada fase
Venda fàbrica a majorista	1.600 €	160 €	1.760 €	100	160 - 100 = 60 €	600 €
Venda de majorista a minorista	2.000 €	200 €	2.220 €	160 €	200 - 160 € = 40 €	400 €
Venda de minorista a consumidor	2.500 €	250 €	2.750 €	200 €	250 - 200 = 50 €	500 €

4.1.3. El tipus impositiu

El tipus impositiu consistirà en un únic percentatge aplicat a la base liquidable del mateix tipus de bé o servei, que originarà la quota íntegra de l'impost. Per evitar els problemes de no equitat sobre la renda i la regressivitat que habitualment generen els impostos sobre el consum, l'IVA dissenya un tipus impositiu que es divideix en tres de diferents en funció de la tipologia dels béns i els serveis.

- Tipus general: que serà aplicat a la majoria de béns i serveis.
- Tipus reduït: que s'aplicarà a béns preferents i de caràcter social.
- Tipus súper reduït: que s'aplicarà a béns bàsics i de primera necessitat.

Segons la legislació vigent a Espanya, el tipus impositiu de l'IVA és:

- Tipus general: 21%
- Tipus reduït: 10%
S'hi inclouen: productes alimentaris excepte begudes alcohòliques i tabac, que tributaran al 21%; aigües pel consum; medicaments per al consum animal; productes mèdics com gasses, compreses, tampons, equips mèdics i aparells per a la utilització de persones amb deficiències; ulleres graduades; habitatges; llavors per a plantes, però s'exclouen les plantes, que tributaran al tipus general del 21%; béns relacionats amb empreses funeràries; obres d'art; transports de viatgers; serveis d'hoteleria; servei de neteja; teatres; execució d'obres.
- Tipus súper reduït: 4%
Pa, farines, llet, formatges, ous, fruita, verdures i hortalisses, llegums, cereals, llibres, diaris, medicaments d'ús humà, vehicles per a persones amb mobilitat reduïda, habitatges de protecció oficial.

Els avantatges d'aquest impost són:

- Gran potència recaptatòria: és un impost amb una base impositiva àmplia i un gran nombre d'actes gravats, cosa que el dota d'una gran potència de recaptació.
- No incentiva estratègies empresarials basades en integracions horitzontals dels processos, ja que l'impost grava el valor afegit en cada fase, no en el nombre de fases.
- No té efectes distorsionadors. En ser un gravamen general, no provoca variació en els preus relatius dels productes.

5. Cotitzacions socials

La cotització social és una figura tributària similar a l'impost sobre el treball, però no compleix totes les característiques per a ser considerat un impost i no està considerat finançament de l'Estat, ja que tota la seva recaptació està destinada a finançar la Seguretat Social. En els darrers anys, però, aquesta figura tributària és molt significativa i representa aproximadament el 12% de la recaptació. És, així, la figura tributària que més recapta, amb una diferència significativa respecte de la resta de tributs (vegeu la taula a la introducció del mòdul).

Les cotitzacions socials graven els salaris dels treballadors amb un tipus impositiu proporcional. El subjecte passiu és l'empresari, però la normativa indica que una part de la cotització l'haurà de suportar el treballador i la resta l'haurà de suporta l'empresari. Així, el tipus impositiu de l'empresari és del 29,7% i el tipus impositiu del treballador és del 6,55%. La base imposable és el sou del treballador, però amb unes limitacions superiors i inferiors en funció de la categoria professional. D'aquesta manera, per exemple, la categoria professional del grup 1 Enginyers, Llicenciats i personals directius, que és la categoria més elevada, tindrà el seu límit superior en 3.425,7 € al mes i el seu límit inferior en 1.051,5 € al mes; la categoria més baixa, el grup 10 d'Oficials de tercera i peons tindrà un límit superior de 3.425 € i un límit inferior de 753 €, de manera que si els treballadors tenen un salari superior als 3.425 €, només tributaran pels 3,25, i encara que el salari sigui inferior al mínim inferior, tributaran per aquests 753 €.

Els ingressos de les cotitzacions socials es destinaran a finançar les pensions dels actuals perceptors de rendes per jubilació, i per tant es tracta d'un tribut afectat, però la quantitat tributada per cada contribuent definirà la futura percepció de jubilació, ja que la quantitat de jubilació es calcula en funció dels anys i de la quantitat de base cotitzada. Aquesta relació entre tributació i prestació de jubilació futura trenca la definició d'impost, ja que es regeix pel principi del benefici, on els beneficiaris de la prestació per jubilació han fet una tributació prèvia.

En els darrers períodes s'està demostrant que el sistema de cotitzacions socials com a finançadores de les pensions per jubilacions està fallant. Les cotitzacions socials no estan sent suficient per a cobrir les pensions de jubilació. Els teòrics estan presentant algunes possibles solucions a aquest greu problema: per una banda, l'increment de les cotitzacions, i per una altra, substituir les cotitzacions per ingressos d'altres impostos indirectes. La pregunta que ens podem fer és per què l'increment de les cotitzacions socials per sufragar l'increment de les despeses de les pensions per jubilació no és una solució viable. La resposta la trobem en la incidència impositiva: les cotitzacions socials són suportades

majoritàriament pels treballadors, tot i que els tipus impositius i la definició legal del tribut indica que el subjecte passiu i contribuent majoritàriament es l'empresari (segons la definició del tipus impositiu del tribut, el 80% correspon a l'empresari, i el 20% al treballador). Aquesta translació de la càrrega tributària cap al treballador té a veure amb la rigidesa de l'oferta laboral.

Resum

L'impost sobre la renda de les persones físiques és un impost directe, personal i progressiu que grava l'obtenció de renda de les unitats contribuents. La unitat contribuent pot ser la família, amb l'inconvenient de l'efecte progressiu del tipus impositiu, o l'individu. El tipus impositiu adopta la forma de tarifa que incrementarà el tipus marginal en incrementar la base liquidable.

L'impost de societats grava els beneficis obtinguts per les persones jurídiques en dur a terme una activitat econòmica. Es tracta d'un impost directe i proporcional.

Els impostos sobre el consum graven la manifestació indirecta de la capacitat d'econòmica dels individus. Són impostos indirectes que graven el consum, són habitualment impostos proporcionals, i la figura més representativa és l'IVA.

Bibliografia

Albi, E.; Contrera, C.; González-Páramo, J. M.; Zubiri, J. (1992). *Teoría de la Hacienda Pública*. Barcelona: Ariel Economía.

Albi, E. (2012). *Sistema fiscal español*. Barcelona: Ariel.

Berechet, C. (2015). *Día de la Libreación Fiscal 2015*. Think Tank Civismo.

Comisión de expertos para la reforma del Sistema Tributaria Español (febrero 2014). Informe.

García Villarejo, A.; Salinas, J. (1992). *Manual de Hacienda Pública General y de España*. Madrid: Tecnos.

IGAE (2103). *Avance de la Actuación Económica y Financiera de las administraciones públicas*. Ministerio de las Administraciones Públicas.

Musgrave, R. A.; Musgrave, P. B. (1992). *Hacienda Pública. Teórica y Práctica*. 5ª Edición. Madrid: Mc Graw Hill.

OCDE (septiembre 2014). *Estudios Económicos de la OCDE*. España. Visión General. OECD.

